

Eene Collectie Middeleeuwsche Plastiek.

voorzaten in hun zucht naar onbeschaafde emotie om slachtoffers riepen, zooals bij vele negerstammen en Zuidzee-eilanders nu nog het geval is. (Wat er in de Nederlanden geschied is tijdens de Spaansche overheersching valt buiten deze beschouwing. De leiders der rechtsprekende geestelijkheid waren of vreemdelingen of Nederlanders onder moereelen dwang van Spanje; gelijkgestemdheid met het volk verviel dus; de toestand hier te lande was er dan ook een van een volk, dat door vreemden onderdrukt werd).

De lezer moge mij deze ontboezeming ten goede houden. Onwillekeurig dringt zich bij het beschouwen mijner beelden, de vraag bij mij op: „Hoe is het te verklaren, dat in een tijd, waarin zooveel slechts en wreeds in naam der kerk plaats vond, zoo'n hoogstaande kunstzin met en door de kerk ontstaan kon, dat madonna's gemaakt werden, waarin zooveel liefde en zachtheid neergelegd is, en dan kom ik tot verklaringen als de bovenstaande, die mij duidelijk maken, dat de misbruiken in den grond der zaak de kerk niet raakten, maar tevens, dat eene madonna culte zich opdrong om de kerk te kunnen zien in hare volle reinheid, haar licht ontleenende aan het visioen van dien Kerstnacht te Bethlehem nu twintig eeuwen geleden: „Een armoedige stal en in het midden daarvan, omgeven door

bovennatuurlijken glans, de Maagd-Moeder gezeten met op den schoot het kleine kindje, waaruit dat wondere licht straalde.”

Zoo zag de beeldsnijder der late middeleeuwen zijn ideaal, dat zoover van hem af, toch zoo dicht bij hem stond, want in de diepte zijner ziel, onbewust opgenomen en vergeten was het beeld zijner eigen moeder bewaard, die eerste diepe impressie, die hij zonder het te weten teruggaf in den glimlach zijner madonna's en daarom zijn ze zoo treffend, die madonna's van den eenvoudigen, geloovigen kunstenaar van de XIV^{de} eeuw. Ze hebben het echte der werkelijkheid naast het mysterieuse van het visioen.

Viollet le Duc schrijft verder op pag. 367 9de deel der Dictionnaire de l'Architecture:

„Pour le peuple, la Vierge redevenue femme, avec ses élans, son insistance, sa passion active, sa tendresse de coeur, trouvait toujours le moyen de vous tirer des plus mauvais cas, pour peu qu'on l'implorait avec ferveur. Dans les légendes des miracles dus à la Vierge, si nombreuses au XIIIe siècle, parfois poétiques, souvent puérides, il y a toujours un coté gaulois.”

De bevestiging der opvatting van den Franschen schrijver vindt men in legio legenden der XIII^{de}—XIV^{de} eeuw (broeder Cesarius van Heisterbach en anderen). De naïeve familiariteit, waarmede de vertellers de menschen met

MARMEREN FRANSCHEN MADONNA, MIDDEN 14DE EEUW
(NO. 168.)